

Parlamentná bitka o Veriteľ'a s prevahou opozície

Kričia tí, ktorým sa skončila možnosť kšeftovať s verejnými prostriedkami, alebo...

Národná rada SR sa 22. októbra 2003 uzniesla, že minister zdravotníctva SR Rudolf Zajac má do 30. októbra 2003 písomne predložiť všetky informácie súvisiace s akciovou spoločnosťou Veriteľ' a s projektom na oddĺženie zdravotníctva, pričom ho požiadala, aby na uskutočňujúcej sa 18. schôdzi parlamentu podal informáciu.

Touto problematikou sa však najskôr zaoberal Výbor NR SR pre zdravotníctvo. Ani po trojhodinovej diskusii sa ministromi Zajacovi nepodarilo presvedčiť poslancov o výhodách oddĺžovania rezortu prostredníctvom a. s. Veriteľ'. Nielen opoziční, aj koalíční poslanci činnosť tejto štátnej akciovej spoločnosti (podrobne sme o nej informovali v ZdN č. 40) podrobili ostrej kritike a považujú ju za netransparentnú. V kontroverznej rozprave sa napríklad predsedníčka výboru Anna Záborská (KDH) zaujímala, prečo má Veriteľ', a. s., v obchodnom registri aj inú náplň, keď sa predpokladá, že po oddĺžení akciovka zanikne. Upozornila, že podľa rozsahu činnosti by táto akciová spoločnosť mohla podnikať aj v realitnej činnosti... Na požiadavku, aby sa oddĺžovanie rezortu naďalej realizovalo prostredníctvom zdravotných poisťovní, minister reagoval, že v predchádzajúcich dvoch rokoch štát investoval do zdravotníctva 12 miliónov korún - a dlh sa nielen nezastavil, ale začal ešte prudšie rásť. Nemocnice vraj posielali zdvojené alebo nepravé faktúry, „**štát mal platiť za niečo, čo si nemohol dovoliť, alebo za tovar, ktorý nikdy nebol dodaný**“. V rozprave ďalej minister upozornil, že sa objavili podvodníci, ktorí chodia po Slovensku a v mene Veriteľ'a núkajú lekárnikom a zdravotníckym zariadeniam úhradu ich pohľadávok. „**Zamestnanci Veriteľ'a sedia celé dni v sídle akciovky (ministerstvo zdravotníctva - pozn. redakcie) a nechodia do terénu. Preto upozorňujem zdravotníkov, aby nenaleteli podvodníkom,**“ vystríhal R. Zajac.

Výbor NR SR nakoniec k správe ministra zdravotníctva neprijal uznesenie.

Parlament sa touto problematikou začal zaoberať v stredu 6. novembra 2003 vo večerných hodinách, hoci poslanci opozície žiadali, aby sa o tomto mimoriadnom bode programu schôdze NR SR rokovalo až na druhý deň; poukazovali pritom na obštrukcie, ktoré predchádzali zaradeniu tohto bodu na rokovanie 18. schôdze parlamentu. Predseda zákonodarného zboru Pavol Hrušovský však argumentoval, že na druhý deň nemá minister zdravotníctva čas. Vo vystúpení pred plénom R. Zajac obhajoval spôsob oddĺženia rezortu prostredníctvom a. s. Veriteľ' a prezentoval argumenty, s ktorými už oboznámil členov zdravotníckeho výboru. „**Rozhodujúca časť kriku, ktorý okolo tejto štátnej akciovej spoločnosti vznikol, je krik tých, ktorí zistili, že sa definitívne skončila možnosť obchodovať, kšeftovať a nabal'ovať sa na verejných prostriedkoch,**“ vyhlásil minister.

Azda najfundovanejším kritikom spoločnosti Veriteľ' bol poslanec za opozičný SMER Pavol Paška. Žiadal úpravu stanov Veriteľ'a, a. s., a dvakrát za rok predložiť do parlamentu jej hospodárenie a oddĺžovanie. Požadoval tiež, aby bolo prijaté uznesenie vlády, z ktorého bude jasné, ako bude naložené s objemom postúpených pohľadávok. Pozornosť vzbudila aj jeho ďalšia požiadavka na špecifikáciu techniky výmeny pohľadávok voči zdravotným poisťovniam za pohľadávky zdravotných poisťovní voči neplatičom poisťného tak, aby tento mechanizmus nevedol k možnému rastu dlhu na poisťnom a zabránil obavám zo zmeny majetkovej podstaty a najmä zamestnanosti. Súčasne požadoval garancie, ktoré zabezpečia veriteľom vymožitelnosť opodstatnených pohľadávok. **Viacere požiadavky sa premietli aj do prijatého záverečného uznesenia Národnej rady SR, ktoré mal 12. novembra predložiť minister Zajac na rokovanie vládneho kabinetu.**

Zadĺžovanie zdravotníctva

V úvode svojho vystúpenia na pôde parlamentného výboru sa minister Zajac zamerl na retrospektívu zadĺžovania systému zdravotníctva. Historicky prvým krokom, ktorý spustil lavínovité zadĺžovanie zdravotníctva, bolo zvýšenie miezd v rezorte v rokoch 1996, 1997 a 2001, ktoré nebolo kompenzované nárastom príjmov prostredníctvom poisťného systému. Všetky následné oddĺžovania v rokoch 2000 až 2002 boli len reakciami, ktoré paradoxne urýchlili tempo rastu dlhu, pretože neboli sprevádzané účinnými systémovými opatreniami. Vyčíslenie, kontrolu a riadenie skutočného dlhu významne sťažuje aj nevierohodnosť účtovných záznamov mnohých zariadení a spôsob účtovania zdravotných poisťovní.

„Slovenskému zdravotníctvu navyše chýba 20 miliárd korún, ktoré zdravotné poisťovne nevy mohli od neplatičov poisťného, vrátane 10 miliárd penále, ako aj dlh 2,5 miliardy korún Spoločnej zdravotnej poisťovne voči ostatným poisťovniam, predovšetkým Všeobecnej zdravotnej poisťovni,“ konštatoval šéf rezortu. Následne zamerl pozornosť na projekt oddlžovania zdravotníctva. Národná rada SR svojím uznesením č. 125 z 12. decembra 2002 schválila použitie majetku FNM SR v roku 2003 na doplnenie zdrojov v systéme financovania zdravotníctva. Vláda SR na zasadnutiach 13. novembra 2002 a 2. apríla 2003 odsúhlasila použitie majetku FNM SR vo výške 3,435 mld. Sk na splatenie dlhu zdravotníckych zariadení, ktoré budú v zmysle zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky delimitované na obce a vyššie územné celky, alebo budú v zmysle transformačného zákona č. 13/2002 Z. z. transformované na neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby.

Vláda SR na návrh ministerstva zdravotníctva rozhodla, že aprílové uznesenie a projekt oddlženia zdravotníckych zariadení a zdravotných poisťovní - 1. fáza, nebudú zverejňované, pretože obsahujú aj detaily stratégie oddlžovania, ktorých zverejnenie by mohlo spôsobiť štátu hospodárske škody. V súlade s uvedeným uznesením vlády Fond národného majetku založil spoločnosť Veriteľ, a. s., a po jej zaregistrovaní 18. júna 2003 boli jej akciové podiely prevedené na MZ SR a Ministerstvo financií SR.

Proces oddlžovania z jedného miesta

„Proces oddlžovania schválený vládou SR je oveľa transparentnejší ako v minulosti, pretože je kontrolovateľný na jednom mieste. Netransparentnosť, a tým aj neefektívnosť oddlženia realizovaných počas minulých funkčných období vyplývala o. i. aj z toho, že ho vykonávali stovky subjektov - zdravotnicke zariadenia podľa neprepracovanej a nejednoznačnej metodiky a kritérií, čo konštatovala aj kontrola ministerstva financií,“ uviedol minister Zajac. Dodal, že odkúpenie pohľadávok veriteľov voči zdravotníckym zariadeniam a zdravotným poisťovniam je prvým konsolidačným krokom v procese oddlženia systému zdravotníctva. Štát prostriedky z verejných financií použije na odkúpenie pohľadávok veriteľov v systéme zdravotníctva.

Tým, že Veriteľ, a. s., konsoliduje pohľadávky z celého systému zdravotníctva, zníži celkovú potrebu finančných prostriedkov na transakciu oddlženia systému zdravotníctva; • zabezpečí rovnaký, a teda spravodlivejší prístup ku všetkým veriteľom; • zabezpečí účelové použitie, adresnosť a transparentnosť použitia prostriedkov a predíde hlavným problémom, ktoré sa vyskytli v minulých oddlžovaniach (uprednostňovaní „vybraných“ veriteľov, ktorým boli pohľadávky vyplatené aj s penále, čo následne spôsobilo, že na vyplatenie iných veriteľov nezvýšili prostriedky; použitiu prostriedkov na iné účely, ako definuje uznesenie vlády SR; použitiu prostriedkov na úhradu záväzkov, ktoré vznikli v rozpore so zákonom; použitiu prostriedkov na úhradu fiktívnych záväzkov - zrozumiteľnejšie povedané podvody); • zabezpečí, že po jej zrealizovaní nebudú v rezorte zdravotníctva existovať pohľadávky voči žiadnemu subjektu verejných financií zo súkromnej sféry, čo je predpokladom na ich transformáciu; zabezpečí pri odkupovaní pohľadávok taký právny stav, že v budúcnosti nebude možné vymáhať penále od zdravotníckych zariadení ani ich zriaďovateľov, čo by pre tieto inštitúcie znamenalo obrovské finančné riziko, ktoré by v konečnom dôsledku dopadlo na rozpočet verejných financií.

Čo sa bude diať v ďalšej fáze v rámci verejných financií s pohľadávkami voči zdravotníckym zariadeniam a zdravotným poisťovniam, záleží výhradne na rozhodnutiach vlády SR. MZ SR ani spoločnosť Veriteľ, a. s., nemajú právomoc nakladať s uvedeným majetkom bez jej súhlasu.

„MZ SR navrhuje, aby Veriteľ, a. s., pohľadávky voči zariadeniam umoril a pohľadávky voči poisťovniam konsolidoval - „vymenil“ za ich pohľadávky voči neplatičom poisťného,“ povedal minister zdravotníctva. **„Vedenie rezortu nikdy neplánovalo pohľadávky od zdravotníckych zariadení ani od zdravotných poisťovní vymáhať. Uvedená metóda oddlžovania ušetrí Slovenskej republike v porovnaní s metódou používanou v minulosti niekoľko miliárd korún z verejných zdrojov. To je zrejme aj skutočný dôvod útokov na spôsob oddlženia a spoločnosť Veriteľ, a. s., ktorá svojím postupom pravdepodobne zasiahla do realizujúcich špekulatívnych obchodov s pohľadávkami a znížila ich atraktivnosť.“** Podľa informátora k tejto metóde oddlženia neexistuje reálna alternatíva s obdobnými parametrami. Boli zverejnené informácie o tom, že Česká republika uvažuje o použití toho istého modelu pri riešení oddlženia zdravotníctva. **Metóda oddlžovania, ktorú navrhuje napríklad vedenie komory lekárníkov a ktorá sa používala v minulosti, by stála daňových poplatníkov o niekoľko miliárd viac, a preto je v rozpore s verejným záujmom. Vláda SR rozhodla oddlžiť lekárne priamo, namiesto poskytnutia pôžičky poisťovniam, čím uprednostnila riešenie zadlženia lekární pred inými subjektmi. O to nepochopiteľnejší je postoj vedenia komory lekárníkov, ktorý v konečnom dôsledku**

znevýhodní tie lekárne, ktoré sa rozhodnú ním riadiť. Na ilustráciu o situácii, v akej sú delimitované zariadenia a ich zriaďovatelia, minister uviedol, že iba 6 zo 76 delimitovaných zariadení má podpísané delimitačné protokoly všetkými stranami...

Financie pôjdu len na oddlžovanie

Záver svojho úvodného vystúpenia venoval minister Zajac informáciám o spoločnosti Veriteľ, a. s. **Konštatoval, že ide o spoločnosť, ktorú stopercentne vlastní a kontroluje štát. Vznikla najmä preto, že odkupovanie pohľadávok nemôže realizovať ústredný orgán štátnej správy. Zvolená metóda, odkupovanie pohľadávok veriteľov voči zdravotníckym zariadeniam a zdravotným poisťovniam, dáva štátu v porovnaní s minulosťou oveľa vyššiu kontrolu nad procesom oddlžovania a má zabezpečiť, že všetky prostriedky budú naozaj vynaložené na oddlženie rezortu.**

Dozornú radu spoločnosti vymenuje MZ SR a MF SR prostredníctvom valného zhromaždenia. Predstavenstvo je vymenované dozornou radou ako výkonný orgán spoločnosti. Členovia predstavenstva sú zamestnancami spoločnosti Veriteľ, a. s., a zodpovedajú za jej chod ako štatutári pred zákonom a dozornej rade. Spoločnosť má 12 zamestnancov a jej hlavnou úlohou je evidencia a administratívno-technické spracovanie oddlžovania. Prostriedky vo výške 3,435 mld. Sk boli v celkovej výške splatené Fondom národného majetku na účet MZ SR k 30. septembru 2003 a boli vložené do základného imania spoločnosti Veriteľ, a. s.

„Všetky prostriedky, ktoré Veriteľ, a. s., dostal od FNM, musia byť použité vylúčené na oddlžovanie. Kritériá oddlžovania vyplývajú z uznesení NR SR a vlády SR. Veriteľ, a. s. oddlí všetky záväzky, ktoré definuje zákon a na ktoré budú postačovať uvedené prostriedky,“ uzavrel svoje vystúpenie na pôde parlamentného výboru minister Zajac.

Vyjadřila sa aj predsedníčka predstavenstva

Súčasťou správy o projekte oddlžovania zdravotníctva a a. s. Veriteľ, ktorú minister zdravotníctva predložil do parlamentu, bola aj informácia o priebehu oddlžovania realizovaného Veriteľom, a. s. Bola pod ňou podpísaná predsedníčka tejto spoločnosti Ing. Sylvia Bocková.

V súvislosti s priebehom oddlžovania zdravotníckych zariadení Ing. Bocková uvádzala, že Ministerstvo zdravotníctva SR v júli 2003 vyzvalo zdravotnícke zariadenia, aby si urovnali vzťahy so svojimi veriteľmi a aby vyčíslili a doložili výšku skutočných záväzkov podliehajúcich oddlženiu. Tieto údaje sa priebežne evidujú a MZ SR v spolupráci s ministerstvom financií ich kontroluje z rôznych aspektov. Záväzky, ktoré kontrola označí za nepochybné, po ich verifikovaní zo strany veriteľov a dohodnutí podmienok odkupuje spoločnosť Veriteľ, a. s.

Celý proces oddlženia údajne zdržiava najmä skutočnosť, že k stanovenému termínu (31. augusta 2003) predložilo úplné podklady 7 zariadení z oslovených 106. Ku koncu septembra to bolo 72 a do začiatku novembra 83. Veriteľ, a. s., iniciatívnymi rokovaniami so spoločnosťami z tzv. sieťových odvetví (Slovenské telekomunikácie, Železnice Slovenskej republiky, Slovenský plynárenský priemysel, Západoslovenská energetika, Stredoslovenská energetika, Východoslovenská energetika, vodárenské spoločnosti) a organizáciami z verejného sektora (Sociálna poisťovňa, Národný úrad práce, daňové úrady) zabezpečil, že tieto organizácie svoje pohľadávky voči zdravotníckym zariadeniam aktívne nevymáhajú a rokujú so spoločnosťou Veriteľ, a. s., o ich odkúpení. Táto skutočnosť sa týka sumy 2,5 mld., čo je viac ako 70 % z celkovej sumy 3,5 mld.

„Cieľom postupu pri rokovaníach s veriteľmi je dosiahnuť čo najvýhodnejšie podmienky, za ktorých sa pohľadávky odkúpia, a za ušetrené prostriedky oddlíť ďalšie záväzky zariadení,“ uvádzala v informácii predsedníčka predstavenstva. **„Dozorná rada a predstavenstvo spoločnosti Veriteľ, a. s., schválili niekoľko štandardných transparentných postupov na realizáciu procesu oddlžovania zamestnancami spoločnosti, ktoré zahŕňajú aj štvorstupňové schvaľovanie každej oddlžovacej transakcie.“**

Oddlžovanie zdravotných poisťovní

Ďalej Ing. S. Bocková venovala pozornosť priebehu oddlžovania zdravotných poisťovní. Konštatovala, že vláda uznesením č 693/2003 zo 16. júla 2003 schválila spôsob použitia prostriedkov vrátených zdravotnými

poisťovňami z návratných finančných výpomocí formou poskytnutia pôžičky prostredníctvom spoločnosti Veriteľ, a. s. Zdravotné poisťovne dostali od Veriteľa, a. s., návrh zmluvy o pôžičke, ktorý bol údajne „**plne v súlade so zákonmi, príslušným uznesením vlády SR a pravidlami obozretného hospodárenia s prostriedkami zverenými spoločnosti Veriteľ, a. s., s cieľom poskytnúť návratnú pôžičku na zabezpečenie likvidity zdravotných poisťovní**“. Ing. Bocková ďalej poslancom oznamovala, že Veriteľ, a. s., je povinný hospodáriť s prostriedkami, ktoré mu boli zverené tak, aby štát o ne neprišiel. Keďže spoločnosť Veriteľ, a. s., ako aj zdravotné poisťovne musia tieto prostriedky vrátiť, musí si Veriteľ, a. s., svoje právne postavenie voči poisťovňam dostatočne zmluvne zabezpečiť. Pretože poisťovne nie sú schopné poskytnúť iné majetkové záruky, navrhol Veriteľ, a. s., použiť zabezpečovacie inštrumenty, ktoré sú v takýchto prípadoch bežné v bankovej praxi a umožňujú bezproblémové vymáhanie pohľadávky. „**V prípade, že by tak Veriteľ, a. s., neurobil, mohol by byť neskôr obvinený, že nakladal so zverenými prostriedkami neobzretno,**“ vyjadrila svoj názor predsedníčka predstavenstva. Zdravotné poisťovne však odmietli tento spôsob poskytnutia pôžičky. Vzhľadom na to vláda prijala zmenu pôvodného uznesenia a rozhodla a použitie prostriedkov na odkúpenie pohľadávok verejných lekární voči zdravotným poisťovňam.

Takže na základe uznesenia vlády SR z 8. októbra 2003 sa tieto prostriedky používajú na odkupovanie pohľadávok verejných lekární voči zdravotným poisťovňam prostredníctvom spoločnosti Veriteľ, a. s. O technickom postupe a podmienkach odstupovania pohľadávok sú vraj lekárnici informovaní prostredníctvom internetu a výziev v médiách. Od verejných lekární sa tieto pohľadávky odkupujú za 100 % nominálnej hodnoty ich istiny. Pohľadávky voči jednotlivým poisťovňam sa odkúpia do výšky nimi splatenej finančnej výpomoci. V súčasnosti ide o 1 mld. Sk s cieľovým stavom 2,2 mld. Sk.

Nateraz vraj majú všetci majitelia pohľadávok verejných lekární voči zdravotným poisťovňam možnosť okamžite ich postúpiť na spoločnosť Veriteľ, a. s., ktorá je údajne schopná poukázať prostriedky verejným lekárniam bezprostredne po podpísaní príslušnej zmluvy.

„**Veriteľ, a. s., úzko spolupracuje s tými lekárnikmi a ich profesijnými organizáciami, ktoré prejavili o oddĺženie záujem; doteraz eviduje záujemcov, ktorí prihlásili pohľadávky v celkovej výške 600 mil. Sk a v prvom kole odkúpil od nich pohľadávky za obdobie do marca 2003,**“ uvádzala v informácii Ing. Bocková.